

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ОХОРОНИ ТА БЕЗПЕКИ ПРАЦІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ірина Думенко, Катерина Тайхриб

Николаевский государственный аграрный университет
54000 г. Николаев, ул. Крылова 17 а

Анотація: В статті розглянуто стан охорони та безпеки сільськогосподарської галузі Миколаївської області. Проаналізовано проблеми, які пов'язані з сільськогосподарською галуззю. Надано рекомендації для подолання проблем сільськогосподарської галузі.

Ключові слова: охорона праці, безпека праці, агропромислові підприємства, нещасні випадки, травматизм.

ВСТУП

Миколаївщина – аграрний потенціал країни. У сільськогосподарській галузі області зайнята основна частина трудових ресурсів. На одного працівника, зайнятого в АПК, сьогодні припадає понад 11 га орної землі. 20% нещасних випадків на виробництві в області також припадають на сільськогосподарську галузь. Перелік проблем, які на сьогодні постають щодо безпечної організації сільськогосподарського виробництва, настільки великий, що складається враження, що охорони праці на селі взагалі немає.

Отже, створення для працівників сільськогосподарської галузі АПК Миколаївської області безпечних та належних умов праці – це запорука виробничої безпеки регіону.

МЕТА РОБОТИ

Незважаючи на те, що Україна рухається шляхом економічних реформ, вона все ще залишається країною з високими ризиками виробничого травматизму.

Ситуація зі зростанням рівня травматизму в аграрному секторі непокоїть як управлінців цієї галузі, так і наглядовий орган.

Держгірпромнагляд – це не регулятор економічної чи господарської діяльності, а спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці. Він стоїть на варті життя і здоров'я працюючих, тому обмежувати його інспек-

ційну роботу – це просто неприпустимо.

Аналіз стану охорони праці на підприємствах АПК, свідчить про те, що проблеми у цій сфері здебільшого пов'язані також з якістю базової освіти фахівців. Україні вкрай необхідна сертифікація спеціалістів з охорони праці. Вони, як і викладачі цієї дисципліни у вищих навчальних закладах, мають постійно підвищувати свій професійний рівень.

Система управління охороною праці в аграрному секторі економіки повинна базуватися на сучасних інформаційних технологіях, а впроваджувати їх у практику виробничих відносин мають працівники, в яких сформовано працезахоронний світогляд, на що необхідно спрямувати зусилля аграрних закладів освіти області.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Порівнюючи динаміку виробничого травматизму в АПК області у 2010-2011 роках можемо бачити, що стан погіршився (24 нещасних випадки проти 19 у 2010р.). Разом з цим можемо бачити, що збільшився відсоток нещасних випадків, які сталися з організаційних причин (77,8% проти 62,5% у 2010р.). Це свідчить про незадовільну організацію роботи з охорони праці на сільськогосподарських підприємствах області.

Серйозною проблемою на сьогоднішній день є те, що багато нещасних випадків за згодою представників

профспілок або уповноважених трудових колективів необґрунтовано визнаються такими, що не пов'язані з виробництвом.

Також серед причин, що призвели до травмування, не останнє місце посідає порушення трудової та виробничої дисципліни (невиконання вимог інструкцій і посадових обов'язків, алкогольне та наркотичне сп'яніння, використання техніки заради власних інтересів, незадовільні фізичні дані або стан здоров'я).

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

На агропромислових підприємствах області минулого року було зайнято 126 тис. працівників – майже третина осіб, що задіяні в галузях, представлених в регіоні, а це – 424 тис. осіб. Майже 16 тис. із 34 тис. суб'єктів господарювання в області (46%), піднаглядових обласному теруправлінню Держгірпромнагляду, є сільськогосподарськими підприємствами, на яких експлуатується понад 17 тис. виробничих об'єктів.

Після набуття чинності Закону «Про основні засади державного нагляду (контролю) в сфері господарської діяльності» було запроваджено мораторій на проведення планових перевірок СГД, які не належать до групи з високим ступенем ризику, а також відбулось скорочення посад спеціалістів з охорони праці. Внаслідок таких змін стало практично неможливо охопити наглядом аграрний сектор області, коли за ним закріплено лише чотири інспектори.

Тож не дивно, що кількість перевірок, здійснених теруправлінням у 2011р., значно зменшилась. Якщо у 2010 р. здійснено 29 всебічних перевірок агропідприємств, то у 2011 р. – 8. У 2010р. перевірено 196 об'єктів підвищеної небезпеки, а у 2011 р. - лише 6. Зросла кількість виявлених інспекторами порушень у сільському господарстві - 5,9 тис. (що майже на 1 тис. більше, ніж у попередньому році). І хоч переважну більшість порушень було

усунено, враховуючи мізерний відсоток перевірених об'єктів, можна лише здогадуватись, на які ризики можуть наражатися працівники села.

Аналіз актів перевірок сільськогосподарських підприємств свідчить, що переважна більшість підприємств області не додержують порядку проходження стажування робітників на робочих місцях, не переглядають інструкції з охорони праці та посадові інструкції спеціалістів, не мають на руках заключних актів проходження працівниками періодичних медоглядів.

Стан обладнання, механізмів в авто гаражах та ремонтних майстернях незадовільний. Працівники здебільшого працюють на них без засобів колективного та індивідуального захисту, перевірка знань з питань охорони праці не проводиться. Ще більш тривожить стан будівель і споруд як виробничої сфери, так і об'єктів, що належать до соціальної сфери (сільські клуби, школи, дитячі садки).

Негативна тенденція спостерігається при експлуатації енергетичних об'єктів та енергогосподарств. Здебільшого на агропідприємствах відсутня необхідна кількість електротехнічних працівників для обслуговування електроустановок, а відповідальні за електрогосподарство часто не проходять чергові перевірки знань. Часто електроустановки допускаються до експлуатації без заземлення, не проводяться їх профілактичні випробування та наладка.

На переважній більшості підприємств АПК області відсутній громадський контроль за станом охорони праці. Кількість членів профспілки працівників АПК в області постійно зменшується, хоча останніми роками цей процес уповільнився. На сьогоднішній день роботодавцю зовсім не вигідно створювати на підприємстві організацію, яка б захищала інтереси працівників. Державна влада майже не приймає участі в регулюванні цього питання. Отже, крім профспілок, більше нікому захищати людей у разі нещасних випадків.

Що стосується аналізу рівня травматизму по професіям, то найбільше в агропромисловому комплексі травмовано та загинуло механізаторів. Основна причина цих нещасних випадків – незадовільний технічний стан тракторів, порушення механізаторами вимог інструкцій з охорони праці. Також до найбільш травмонебезпечних у галузі відносять професії водіїв та сторожів.

Турбує стан охорони праці на підприємствах зберігання та переробки зерна. Цього року на них загинуло 3 та травмовано 4 працівники.

ВИСНОВКИ

Стан умов та безпеки праці в сільськогосподарському виробництві Миколаївської області продовжує залишатися незадовільним. Попри зусилля наглядовців та інших зацікавлених сторін, позитивні зрушення у цій сфері відбуваються дуже повільно. На жаль, питання безпеки та охорони праці, які стояли перед нами два – три роки тому, залишаються такими ж актуальними і на сьогоднішній день. Ризик отримати виробничу травму або професійне захворювання в аграрному секторі Миколаївської області в декілька разів вищий, ніж в інших галузях виробництва. Серед чинників, які сьогодні спричиняють нещасні випадки, на першому місці – організаційні. Тому одним із найважливіших напрямів створення безпечних і здорових умов праці на об'єкті господарювання є високий рівень організаторської роботи на основі сучасних методів управління охороною праці та їх постійне вдосконалення.

Нині повною мірою вирішити проблему створення здорових і безпечних умов праці можливо лише тоді, коли на обласному, галузевих, районних, а також безпосередньо на підприємствах буде впроваджена та успішно діятиме система управління охороною праці (СУОП). Керівники сільськогосподарських підприємств області повинні отримувати дієву консультативну та методичну допомогу з питань впровадження цієї системи з боку держав-

них наглядових органів та структурних підрозділів Міністерства аграрної політики і продовольства України.

Стосовно недоліків нормативно-правової бази України з питань охорони праці, слід зазначити, що більшу частину нормативно-правових актів необхідно переглянути. Застарілі норми, які не відповідають вимогам часу, слід замінити, враховуючи сучасні наукові та технічні розробки у галузі безпеки праці.

Настав вже час подумати про створення спеціальних програм на радіо і телебаченні, які б застерігали працюючих від необачних дій, прививали їм повагу до чинних норм та правил безпеки, змушували б критично оцінювати свою поведінку в процесі трудової діяльності. Всі програми, щодо підвищення рівня правової, інформаційно-роз'яснювальної роботи з охорони праці повинні достатньо фінансуватися. Лише так ми зможемо виховати свідому поведінку як керівників так і працівників багатьох сільськогосподарських підприємств області, щодо створення і піклування про безпечні виробничі та побутові умови. Цю свідому поведінку необхідно виховувати ще з дитинства і використовувати для цього всі умови в період і подальшого навчання. Тоді у молодих спеціалістів до питань безпеки та охорони праці буде сформоване правильне ставлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bulgakov V., Sidorchuk O. Проектування сільськогосподарської техніки, її відповідальність міжнародним вимогам якості, стандартизації і сертифікації, 2011 – MOTROL, 13A
2. Гогіташвілі Г.Г., Карчевські Є.Т., Лапін В.М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб., 2007 – К.: Знання
3. ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять», 1999 – Київ: держстандарт України
4. Дубровін В., Войналович О. Поліпшення управління охорони праці на селі шляхом впровадження інформа-

- ційних технологій // Охорона праці. – 2012.- №2
5. Закон України «Про охорону праці», 1992 (Із змінами, внесеними згідно із Законами №1331-IV від 25.11.2003)
6. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», 2007. (Із змінами, внесеними згідно із Законом N 2756-VI (2756-17) від 02.12.2010)
7. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», 2005
8. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб., 2009 – Суми: Університетська книга
9. Kishchak I. Матеріально-технічне забезпечення кормо виробництва Миколаївської області, 2007 – MOTROL, 9A
10. Коваль А. Регіональні програми з охорони праці: шляхи вдосконалення // Охорона праці. – 2011.- №11.
11. Колесник С. Охорона праці! Відгукись! // Охорона праці. – 2012.- №2
12. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.230-2007 ССБТ. Системи управління охороною праці. Загальні вимоги. МКС 13.100 октись 0012. Дата введення 2009-07-01
13. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 08.06.2004 р. № 151.
14. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
15. Основи охорони праці: Підручник / За ред. проф. В.В. Березуцького, 2005 – Х.: Факт
16. Пістун І.П., Кельман І.І., Вільковський Є.К. 2008 Охорона праці (людський чинник). Навчальний посібник, – Львів, Афіша
17. Плахтій П.Д., Савчук А.М. Охорона праці: тести, запитання, відповіді. Навчальний посібник. / За ред. П.Д. Плахтія, 2008– Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А.
18. Протоєрейський О.С., Запорожець О. І. Охорона праці в галузі: Навч. посіб., 2005 – К.: Книжкове вид-во НАУ
19. Rakul O. Аналітичний огляд проблем механізованого збирання кукурудзи в Україні, 2011 – MOTROL, 13A
20. Русаловський А.В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб., 2009 – К.: Університет «Україна».
21. Соколов В. Мета – пропаганда охорони праці // Охорона праці. – 2011. – №12.
22. Ткачов В. На сільськогосподарському фронті ситуація погіршилась // Охорона праці. – 2011. – №11.
23. Ткачук К.Н., Халімовський М.О., Зацарний В.В. та ін. Основи охорони праці: Підручник. – 2-ге вид., допов. і перероб., 2006 – К.: Основа
24. Третяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука, 2010 – К.: Знання.

STUDY HEALTH AND SAFETY OF
AGRICULTURAL INDUSTRY OF NI-
KOLAEV OBLAST

Abstract. In the paper the State of protection and security of agricultural industry of Nikolaev region. Analysis of the problems of the agricultural area. Recommendations to overcome the problems of the agricultural sector.

Key words: occupational safety, safety, agro-enterprises, accidents, injuries.